

УДК 636.3.088

Гончар А.О., асистент*

Дніпропетровський державний аграрний університет

**ВИКОРИСТАННЯ ПОРОДИ ОВЕЦЬ ШАРОЛЕ В
ПРИДНІПРОВСЬКОМУ РЕГІОНІ**

Розглядається інтенсивна м'ясна порода овець шароле канадської селекції, її переваги та особливості у порівнянні з вітчизняною асканійською м'ясо-вовною породою дніпропетровського типу, а також її значення у підвищенні м'ясної продуктивності овець у господарствах Дніпропетровської області різних форм власності.

Інтенсифікація виробництва вовни та баранини має йти шляхом подальшого удосконалення порід, внутрішньопородних типів та ліній овець. У зв'язку з цим актуальною є проблема розробки методів удосконалення асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу не лише шляхом чистопородного розведення, але й використання генетичного потенціалу інших порід.

В сучасних умовах виживання вівчарства, підвищення його конкурентоспроможності в більшості районів України обумовлено його м'ясною продуктивністю. Спеціалізація вівчарства на виробництві молоді баранини потребує наявності порід, які відрізняються інтенсивністю росту та розвитку молодняка, а також значною м'ясною продуктивністю.

Важливою біологічною особливістю цих порід являються скоростиглість, плодючість, інтенсивний ріст і розвиток, більш економічна, в порівнянні з іншими породами, трансформація корму в продукцію, можливість використання тварин для господарських цілей в ранньому віці.

Проблема забезпечення населення повноцінними харчовими продуктами була і залишається однією із актуальних задач, які ставляться перед суспільством. Людство зазнавало і продовжує зазнавати дефіцит харчових продуктів з високим вмістом білка тваринного походження, найбільш важливого для організму. Відомо, що основними джерелами повноцінного білка є м'ясо, яйце, риба.

Позитивні економічні і соціальні тенденції, які намітилися в Україні за останні роки, стимулюють підвищення попиту на м'ясо і м'ясні продукти. Вітчизняні виробники яловичини, свинини, баранини і м'яса птиці не тільки зупинили спад виробництва, але й поступово нарощують виробництва м'яса і м'ясних продуктів.

Таким чином, спеціалізація вівчарства на виробництві молоді баранини потребує наявності порід, які характеризуються високою м'ясною продуктивністю, багатоплідністю, достатньою скоростиглістю. Напівтонкорунне м'ясо-вовнове вівчарство в усьому світі є основним джерелом виробництва дієтичного м'яса – молоді баранини та високоякісної кросбредної вовни. Цим вимогам також відповідають і провідні породи м'ясного напрямку продуктивності, в тому числі порода шароле.

Підвищення продуктивних ознак овець, в тому числі м'ясного напрямку продуктивності, у вівчарстві можливе за рахунок чистопородного розведення інтенсивних порід або використання баранів-плідників на малопродуктивних вівцематках аборигенних порід, отримуючи ефект гетерозису. При цьому якісні характеристики м'ясної та жирової

* Науковий керівник – зав. кафедрою ТВПТ, к. с.г. н, доцент Похил В.І.

тканин не відрізнялись від чистопородних тварин.

Шаролезька порода овець має далекі історичні корені. В 1820 році економічний спад у вовнової промисловості змусив тваринників звернути увагу на виробництво м'яса. Імпорт баранів-плідників породи лейстер (її ще часто називають дишлей в результаті схрещування з місцевим поголів'ям та баранами-плідниками породи саутдаун в департаменті Сона-і-Луара) дозволив вивести породу овець з більш однорідними характеристиками вовнової та м'ясної продуктивності.

Асоціація «Шаролезька вівця» – національна організація по селекції та розповсюдженню даної породи, створена в 1901 році.

Перший конкурс цієї породи, відбувся 24 серпня 1963 року в містечку Палін в департаменті Сона-і-Лаура, тоді за місцевою породою і закріпилась назва «Шаролезька вівця».

В тому ж році тваринники розпочали генеалогічну книгу цієї породи. Офіційно Міністерством сільського господарства Франції порода була затверджена в 1974 році. Продуктивні ознаки шаролезької породи овець були високо оцінені в багатьох країнах світу. Сьогодні ця порода розводиться в 28 країнах світу та 4 континентах від Канади до Китаю, а також в Польщі, Марокко, Угорщині, Чехії, Новій Зеландії.

За довгу історію існування порода шароле набула різноманітних додаткових якостей, які відрізняють її як прототип сучасної покращуючої породи м'ясних якостей різних аборигенних порід овець.

Порода шароле представляє собою середнього розміру важких овець з довгою філейною частиною та доброю м'язовою тканиною задньої частини туші. Голова має рожево-сіре забарвлення. Вовна тонка, середньої густоти.

Згідно даних асоціації фермерів (Франція), жива маса дорослих баранів 100-150 кг, а вівцематок 80-100 кг. Репродуктивна здатність овець добра – 160-175 ягнят на 100 вівцематок. Якість вовни у чистопородних тварин невисока, але при схрещуванні з бараном шароле ягнята успадковують якість вовни матері. Настриг чистої вовни у баранів – 2,5-3,0 кг, у вівцематок – 1,5-2,0 кг. При цьому висота шпателя становить 5-6 см, а тонина вовни – 60-58 якості.

Вівці добре адаптуються до пасовищного та стійлового утримання.

Порода дає відмінних термінальних плідників, при схрещуваннях отримують нежирних, скоростиглих та якісних ягнят різних вагових категорій (рис. 1).

Вівці шароле плодючі та народжують життєздатний рухливий молодняк, що завдяки формі голови та плечей легко народжуються. Репродуктивне поголів'я породи шароле може паруватися з баранами-плідниками у 7-місячному віці та формувати плодючість на рівні 130% по стаду. Вівцематки відрізняються добрими материнськими якостями та значним рівнем молочності, що в подальшому впливає на швидкий ріст та розвиток ягнят не тільки чистопородних, а також, ягнят отриманих, в умовах промислового схрещування.

З метою ефективнішої реалізації генетичного потенціалу овець перспективних напрямів продуктивності, необхідно високотехнологічне забезпечення процесів відтворення і вирощування здорового молодняку. Масова відгодівля ягнят має високу комерційну цінність, а машинне доїння та переробка вовни – виробництво конкурентоспроможних виробів.

Аналіз роботи вітчизняного вівчарства свідчить про те, що в сучасних умовах формування ринкових відносин, зміни форм власності вирішення проблеми підвищення ефективності виробництва вівчарської продукції неможливе без корінної перебудови як усієї системи, так і окремих його ланок.

На Україні проводять роботи по створенню перспективного напрямку в галузі вівчарства, пов'язаного з виробництвом такої різноманітної продукції, як м'ясо та молоко,

що в подальшому дасть можливість підвищити рентабельність галузі в цілому.

Рис. 1. Баран-плідник породи шароле.

Ряд авторів доводить перевагу схрещування у вівчарстві, яке дозволяє підвищити м'ясну продуктивність молодняку на 0,6-3,2% [8, 9]. Доведена ефективність використання плідників східно-фризької породи у схрещуванні з вівцематками цигайської, що дозволяє збільшити у помісних ярк молочну продуктивність, а в баранців – м'ясну [10]. Також доведено ефективність схрещування маток породи прекос з баранами порід тексель та полдорсет: передзабійна маса в помісній буці на 16,7%, забійна – на 17,8% вищою [11].

В зоні Придніпров'я роботи, що пов'язані зі створенням поголів'я, яке відрізняється достатньо високим рівнем м'ясної продуктивності проводить Дніпропетровський державний аграрний університет.

В роботі задіяні барани-плідники породи шароле та вівцематки асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу.

Для проведення науково-дослідної роботи було взято дві групи вівцематок – контрольна та дослідна – по 150 голів в кожній групі. Перша група покрита баранами-плідниками асканійської м'ясо-вовнової породи, друга група – баранами-плідниками породи шароле. Вівцематки мали друге та третє ягніння, а також характеризувалися живою масою на рівні 54-56 кг. Все дослідне поголів'я утримувалося в однакових умовах.

Слід відмітити, що за товщиною вовни піддослідні вівцематки АМД відносяться до основних 3-х класів (60, 58, 56 якості). Вівці породи шароле мають дещо тоншу вовну, що підтверджується наявністю в стаді серед баранів-плідників тварин із тининою вовни 60-64 якості, при повній відсутності 56 якості.

При ягнінні нами отримано чистопородний молодняк асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу та помісний F₁ по породі шароле. Порівняльний аналіз росту та розвитку, а також кількісних та якісних показників вовнової продуктивності

здійснювався за зразками, отриманими від контрольної та дослідної груп.

Вовнова продуктивність та якість вовни являється одним з показників, які дають уяву про нормальний фізіологічний стан організму, що забезпечує отримання доброякісної продукції. Основними якісними показниками вовнової продуктивності є: довжина вовни, її звивистість та якість жиропоту.

Довжина вовни – являється найважливішою фізико-механічною властивістю та вагомою селекційний ознака. Довжина вовни характеризує її якість і у великій мірі впливає на величину вовнової продуктивності. Одночасно вона є важливою технологічною властивістю вовни, що визначає її придатність для того чи іншого способу переробки, так як в залежності від її величини – вовну використовують в камвольному або суконному виробництві.

За довжиною вовни піддослідний молодняк асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу переважав помісей по шароле на 1,63 см або 13,8% при народженні. Така закономірність спостерігається і в інших вікових періодах, де чистопородні АМД домінують над помісним молодняком за довжиною вовни.

Тонина вовни є одним з найважливіших ознак, що визначають її виробниче призначення. Тонині вовни приділяється велика увага в селекційно-племінній роботі у вівчарстві і залежить вона від породи, статі, індивідуальних особливостей тварини, умов годівлі, утримання, сезону року, фізіологічного стану. У овець, які цілорічно отримують повноцінний раціон, тонина вовни розподілена по вовновому покриву рівномірно.

За даними експертної оцінки 80-85% поголів'я залежно від генотипу характеризується нормальною звивистістю вовни.

М.Ф. Іванов відмічав, що жиропіт має велике значення для зберігання властивостей або якості вовни. Враховуючи кліматичні умови України він обґрунтував необхідність створення порід і типів овець з оптимальною кількістю жиропоту [7].

Відомо, що індикатором якісних фізико-технічних характеристик вовни є жиропіт, який захищає фізичні властивості вовни від шкідливої дії зовнішнього середовища (сонячна радіація, температура, вологість повітря), а також від потрапляння в неї механічних, мінеральних і рослинних домішок [5, 6]. Його кількість та колір. Помісне поголів'я породи шароле характеризувалися білим (77,8%), світло-кремовим (11,1%) та кремовим жиропотом (11,1%). При цьому, вони переважали однолітків на 10,5% за кількістю поголів'я, яке мало білий колір жиропоту. Світло-кремовий та кремовий колір жиропоту спостерігався більше у піддослідного молодняку АМД, що становить на рівні 10,8%.

Аналізуючи наші дані, а також матеріали багатьох закордонних досліджень слід відмітити, що формування м'ясної продуктивності овець підпадає під загальні біологічні закономірності та залежить як від генетичних, так і паратипових факторів.

Нами проведено аналіз росту та розвитку молодняку різного походження за живою масою, а також абсолютними та відносними показниками її. Слід відзначити, що при народженні жива маса помісного молодняку перевищує чистопородних на 7,1-8,0% в залежності від статі; в 40-денному віці різниця складає 18,2-19,4%, за абсолютними приростами при цьому різниця становить 23,5%.

В більшості європейських країн розроблені національні програми розвитку м'ясного вівчарства, велика увага приділяється створенню нових порід та внутріпородних типів овець, які забезпечують високий рівень виробництва високоякісного м'яса.

На підставі проведених досліджень, слід відмітити, що використання баранів-плідників породи шароле позитивно впливає на ріст і розвиток помісного молодняку, при цьому покращується якість вовнового покриву за рахунок кольору жиропоту та тонини

вовни. Вовна більш густіша і характеризується асортиментом 58-60 якості.

Тому нами також розроблена програма по підвищенню м'ясної продуктивності овець аборигенних порід (асканійської м'ясо-вовнової дніпропетровського типу, асканійської тонкорунної) за рахунок використання баранів-плідників інтенсивних порід м'ясного напрямку, однією з яких є порода шароле.

Висновки: 1. Для відродження галузі вівчарства на Україні потрібно підвищувати показники м'ясної та вовнової продуктивності за рахунок покращення рівня повноцінної годівлі, відтворення та консолідацію спадковості за основними господарчо-коричними ознаками вівцепоголов'я у господарствах різних форм власності, які мають усі передумови для ефективного ведення галузі.

2. Схрещування вівцематок асканійської м'ясо-вовнової породи дніпропетровського типу з баранами-плідниками породи шароле позитивно впливає на ріст та розвиток молодняка, а також м'ясну та вовнову продуктивність помісного поголів'я овець.

Література

1. Гольцблат А.И., Шацький А.Д., Повышение продуктивности овец, - М.: Колос, 1982 – 224 с.;
2. Похил В.І., Рожков В.В., Калиничекно О.О., Оцінка м'ясної продуктивності овець, - Д.: Оксамит-Текс, 2006
3. М.В.Штомпель, Б.О.Вовченко, технологія виробництва продукції вівчарства, К.: - Вища освіта, 2005, - с. 343.
4. Похил В.І., Основи формування м'ясної продуктивності овець, - Д.: Оксамит-Текс, 2008.
5. Бледнов В.А. Использование австралийских мериносов в Хакасии / В.А. Бледнов // Зоотехния. – 1996. - №7. – С. 11-13.
6. Болотова Т.Г. Вовнові якості овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи / Т.Г.Болотова, В.В. Підгорний // Вівчарство. – 2004. – Вип. 30. – С. 110-113.
7. Иванов М.Ф. Курс овцеводства / М.Ф. Иванов // М: Сельхозгиз, 1935. – 496 с.
8. Яцкин В.И. Влияние австрализации на продуктивные качества советских мериносов / В.И. Яцкин // Зоотехния. – 2005. – № 3. – С. 28-30.
9. Яцкин В.И. Мясная продуктивность помесей ставропольская × австралийский меринос / В.И. Яцкин // Зоотехния. – 2004. – № 10. – С. 25-28.
10. Лушников В.П. Использование баранов восточнофризской породы в цыгайском овцеводстве Саратовского Заволжья / В.П. Лушников, Б.Н. Шарлапаев, И.А. Егорова // Зоотехния. – 2005. – № 10. – С. 19-21.
11. Хататаев С.А. Влияние скрещивания овец пород прекос, тексель и пол-дорсет на мясную продуктивность / С.А. Хататаев, Ф.И. Гарфанов, Л.Н. Григорян // Зоотехния. – 2006. – № 4. – С. 22-24.

Summary

Use Charolais breeds of sheep in Prydniprovi / Gonchar A.

This article describes the intensive meat breed sheep Canadian Charolais breeding, its benefits and features compared to domestic Askanian meat and wool breed type of Dnepropetrovsk, as well as its importance in enhancing the productivity of meat sheep farms in Dnepropetrovsk region different ownership.